

Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova

Colegiul „Vasile Lupu” din Orhei

„Aprob”

Directorul Colegiului „Vasile Lupu” din Orhei

Valentina
Valentina SANDUL

9 februarie 2019

Curriculum la disciplina

F.03.O.018 Psihologia vârstelor I

Specialitatea:

11310 Învățământ primar

Calificarea :

învățător

2019

Aprobat:

Consiliul profesoral al Colegiului „Vasile Lupu” din Orhei

Director Valentina Sandul
„19” februarie 2019

Catedra „Științe ale Educației”

Șef – catedră R. Savin
Ruslana Savin
„10” ianuarie 2019

Coordonat cu :

Colegiul „Mihai Eminescu” din Soroca

Director Tatiana Vișniovaia
„18” februarie 2019

Instituția Publică Liceul Teoretic „Alecu Russo” din Orhei

Director Lilia Hacina
„15” 02 2019

Autori:

Ruslana Savin, grad didactic doi, Colegiul „Vasile Lupu” din Orhei

Zinaida Cazacu, grad didactic întâi, Colegiul „Vasile Lupu” din Orhei

Recenzent:

Victoria Dobrov, grad didactic doi, Colegiul „Vasile Lupu” din Orhei

Adresa Curriculumului în Internet

Portalul național al învățământului profesional tehnic

<http://www.ipt.md/ro/produse-educationale>

Cuprins

I. Preliminarii	4
II. Motivația, utilitatea disciplinei pentru dezvoltarea profesională	5
III. Competențele profesionale specifice disciplinei	6
IV. Administrarea disciplinei	7
V. Unitățile de învățare	7
VI. Repartizarea orientativă a orelor pe unități de învățare	9
VII. Studiu individual ghidat de profesor	9
VIII. Lucrări practice recomandate	12
IX. Sugestii metodologice	12
X. Sugestii de evaluare a competențelor profesionale	14
XI. Resursele necesare pentru desfășurarea procesului de studii	17
XII. Resursele didactice recomandate elevilor	18

I. Preliminarii

În momentul actual în învățământ se pune accent pe formarea specialistului competent, pe formarea și dezvoltarea competenței drept calitate a personalității. Competența specialistului este o condiție obligatorie a eficienței activității profesionale. Realizarea învățământului profesional de calitate în contextul realităților socio-economice actuale impune o nouă abordare a procesului de învățământ, care vizează formarea la elevi a unui sistem de competențe necesare pentru integrarea pe piața muncii și pentru învățarea pe parcursul întregii vieți. Menirea oricărei instituții de învățământ este să pregătească tinerii pentru viață ; să-și proiecteze planuri de viitor, să-și facă proiecte, să conștientizeze și să-și asume responsabilități; să-și pună în armonie relațiile interpersonale pentru a putea cunoaște capacitățile proprii, pentru a-și spori randamentul muncii intelectuale și fizice etc.

Curriculumul disciplinar „Psihologia vârstelor I ” este un act normativ destinat formării profesionale a specialistului în **Învățământ primar**, care specifică finalitățile de învățare și descrie condițiile de formare a competențelor profesionale specifice disciplinei. Curriculumul a fost elaborat avându-se în vedere următoarele:

- reperele impuse de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova privind aprobarea Planului cadru de învățământ pentru învățământul profesional tehnic postsecundar privind lista disciplinelor din cultura de specialitate la colegiul, specialitatea „ **Învățământ primar** ”;

- nomenclatorul domeniilor de formare profesională al specialităților și calificărilor pentru învățământul profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar;

- necesitatea de a oferi prin curriculum un răspuns mult mai adecvat cerințelor sociale, exprimat în termeni de achiziții finale ușor evaluabile la încheierea ciclului al colegiului. Disciplina „Psihologia vârstelor I ” oferă elevilor cunoștințe, abilități și deprinderi, referitoare la aspectele psihologice ale individului aflat într-o anumită etapă de vârstă. Scopul disciplinei este formarea competențelor de cunoaștere a caracteristicilor, funcțiilor, proceselor psihice a copilului de la naștere până la vârsta preșcolară, cu progresele ce caracterizează fiecare vârstă. Elevii vor analiza viața psihică a copilului începând cu primele zile ale vieții, evidențiind aspectele evolutive , crizele dezvoltării psihice, etc; având posibilitatea implicării practice prin propunerea de sfaturi de depășire a problemelor psihologice, prin formularea regulilor de dezvoltare psihică, prin aplicarea și interpretarea testelor psihologice cu scopul autocunoașterii și cunoașterii copilului la vârsta fragedă. Înainte de studiul aspectelor psihice a copilului aflat la o anumită vârstă, s-a ținut a stabili tematica introducerii în psihologia vârstelor: obiectul de studiu al psihologiei vârstelor ca știință, metodele de cercetare în psihologia vârstelor, precum și legitățile dezvoltării psihice. Această consecutivitate a tematicii ține de calea istorică a cunoașterii, fapt care, va înlesni ceva mai mult înțelegerea materiei de studiu de către viitorii elevi. Unitatii de curs „ Psihologia vârstelor I ” vizează formarea competențelor de identificare a trăsăturilor psihologice fundamentale care definesc etapele vieții : nou-născut, vârsta antepreșcolară și vârsta preșcolară; și de

formare a competențelor de creare a mediului (social, familial, educațional) optim pentru dezvoltarea psihică a copilului de la naștere și până la debutul școlar. Unitatea de curs este destinată studiului elevilor din anul II, semestrul III, Specialitatea **Învățământ primar**, Calificarea **Învățător**.

Pentru însușirea materiilor propuse în prezentul curriculum este esențial ca elevii inițial să însușească următoarele discipline:

F.01.O.013 Psihologia generală I

F.02.O.015 Psihologia generală II

Studierea disciplinei „Psihologia vârstelor I ” va constitui baza pentru însușirea temeinică a disciplinelor pe care elevii le vor studia în continuare:

F.04.O.019 Psihologia vârstelor II

F.07.O.023 Psihopedagogia specială

F.07.O.024 Educația incluzivă.

II. Motivația, utilitatea disciplinei pentru dezvoltarea profesională

Progresele omenirii, cât și regresele acesteia sunt determinate de oamenii însăși. De asemenea, atunci când privim omul ca ființă socială prin excelență, indiferent de profesia, locul de muncă, organizarea familială, mediul și nivelul de trai, omul trăiește printre alți oameni. Prin urmare înțelegerea naturii personalității umane devine un factor esențial atât în cunoașterea de sine, dar și în cunoașterea celorlalți. Aceste rațiuni relevă necesitatea studierii Psihologiei vârstelor. În orice profesie ar lucra, omul societății moderne are nevoie de pregătire de specialitate care, în condițiile actuale se cere a fi cât mai temeinică și mai cuprinzătoare. Studiul unității de curs „Psihologia vârstelor I ” alături de studiul celorlalte științe psihologice și sociale își propune în primul rînd formarea personalității autonome și creative în vederea dezvoltării libere și armonioase a tânărului specialist. Pentru ca un tânăr specialist să răspundă adecvat unor realități în schimbare, el trebuie să dispună nu doar de o solidă pregătire profesională, ci el trebuie să posede și motivația , și disponibilitatea de a reacționa pozitiv la schimbare-ca premiză a dezvoltării personalității. În al doilea rînd studiind cursul „Psihologia vârstelor I” elevul Colegiului de azi -specialistul de mâine va avea abilitatea de a influența enorm formarea personalității tinerei generații, dar și abilitatea de a soluționa diferite probleme psihologice ce pot apărea la fiecare vârstă a copilului. Fiecare persoană este unică în felul său, este o personalitate individuală . Specialistul în **Învățământ primar** trebuie să dețină competențe de formare a personalității în ontogeneză a individului în conformitate cu particularitățile psihologice de vârstă , legitățile, mecanismele, premisele, condițiile, factorii și forțele motrice ale dezvoltării psihice. „Psihologia vârstelor I” este disciplina în cadrul căreia elevii vor investiga modificările psihologice care survin în viața individului de la naștere pînă la vârsta preșcolară. Vor justifica ideea că diferențele psiho-fizice dintre copii și modalitățile lor diverse de activitate impun o organizare diferențiată a activității instructiv-educative care să valorifice,

maximal, dezvoltarea potențialului lor. Vor completa ghidul de cercetare psihologică , îndeplinind fișa de analiză psihologică a copilului în urma observațiilor efectuate și a analizei rezultatelor metodelor de cercetare psihologică a proceselor psihice și însușirilor de personalitate . Studiind unitatea de curs „Psihologia vârstelor I” învățătorul va planifica, realiza și evalua procesul de dezvoltare educativă a copilului în cadrul școlar, social și familial; va evalua situația psihologică a copilului și a dificultăților psihologice cu care acesta se confruntă, și va propune soluții și strategii de soluționare; va asista copilul în dezvoltarea de abilități de viață independentă și dezvoltarea personalității acestuia; va sprijini copilul în toate planurile sale (biologic, intelectual, moral, afectiv, comportamental, artistic și social). Valoarea formativă a disciplinei „Psihologia vârstelor I ”constă în :

- cunoașterea specificului etapelor de vârstă studiate, cu accentuarea aspectelor de evoluție și dezvoltare, dar și de continuitate și disfuncționalitate, de la o vârstă la alta;
- identificarea unor posibilități de elaborare a unor strategii de intervenție educațională în funcție de specificul psihologic ale etapelor de vârstă;
- utilizarea metodelor de cunoaștere a particularităților de vârstă și psihoindividuale ale individului;

III.Competențele profesionale specifice disciplinei

CS.1. Utilizarea noțiunilor specifice psihologiei vârstelor și dezvoltarea unui vocabular de specialitate.

CS.2. Identificarea trăsăturilor psihologice fundamentale care definesc etapele timpurii ale vieții umane.

CS.3. Aplicarea informațiilor specifice psihologiei vârstelor în construirea demersurilor instruirii și educației.

CS.4. Recunoașterea diferențelor individuale în construirea și manifestarea vieții psihice în mediul social, educațional și familial .

CS.5. Interpretarea comportamentului uman prin analiza proceselor psihice implicate în realizarea lui.

CS.6. Aplanarea și rezolvarea constructivă a problemelor psiho-sociale, ce pot surveni la vârstele timpurii.

CS.7. Abordarea psihologică eficientă a copilului (de la naștere până la antepreșcolaritate) în asigurarea serviciilor educaționale.

IV. Administrarea disciplinei

Semestrul	Numărul de ore				Modalitatea de evaluare	Numărul de credite
	Total	Contact direct		Lucrul individual		
		Prelegeri	Practică/ seminar			
III	60	15	15	30	Examen	2

V. Unități de învățare

Unități de competență (UC)	Unități de conținut
1. Psihologia vârștelor ca știință	
UC 1. Precizarea aspectelor generale privind domeniul psihologiei vârștelor ca știință	1.1.Psihologia vârștelor ca știință .Statut, scop, obiect de studiu. 1.2.Intercorelația psihologiei vârștelor cu alte științe. 1.3.Constituirea psihologiei vârștelor ca știință. Etape, momente istorice și personalități – fondatori în constituirea disciplinei ca știință. 1.4.Conceptul de dezvoltare. Domenii/nivele ale dezvoltării umane.
2. Metodele de cercetare în psihologia vârștelor	
UC 2. Identificarea metodelor de cercetare în psihologia vârștelor.	2.1. Metodele psihologiei vârștelor. Coraportul metodelor folosite în psihologia vârștelor și psihologia generală. 2.2. Clasificarea și caracteristica generală a metodelor de cercetare.
3. Legitățile generale ale dezvoltării psihice	
UC 3. Caracterizarea legităților generale ale dezvoltării psihice.	3.1. Conceptul de dezvoltare psihică 1. Conceptul de dezvoltare psihică. 2. Caracteristicile dezvoltării psihice 3.2. Factorii dezvoltării psihice. 3.3. Legile dezvoltării psihice. 3.4. Periodizarea dezvoltării psihice 3.5. Crizele de vârstă 1. Noțiuni generale despre criză de vârstă. 2. Caracteristica perioadelor de criză în dezvoltarea ontogenetică a omului. 3. Valențe

	pozitive și consecințe negative ale crizelor. 3.6.Activitatea și dezvoltarea 1.Conceptul de activitate dominantă. 2.Rolul activității în dezvoltarea și formarea proceselor psihice și calităților personalității. 3. Perioadele senzitive ale dezvoltării. 4.Particularitățile de vârstă și individuale ale dezvoltării psihice în condițiile instruirii și educației.
4. Dezvoltarea prenatală a copilului	
UC4. Determinarea specificului dezvoltării prenatale a copilului.	4.1.Dezvoltarea timpurie a copilului- perioada prenatală. Aspecte generale ale dezvoltării intrauterine. 4.2.Stadiile dezvoltării prenatale. 4.3. Factorii dezvoltării prenatale asupra copilului.
5.Dezvoltarea psihică copilului în primul an de viață	
UC 5. Stabilirea de caracteristici specifice dezvoltării psihice a copilului în primul an de viață.	5.1.Caracteristica psihologică și conduitele nou-născutului. Grupele de reflexe necondiționate și importanța lor în viața copilului. Trebuințele-forța motrică a dezvoltării psihice a nou-născutului. 5.2.Caracteristica primei luni de viață: apariția reflexelor necondiționate (concentrare vizuală, concentrare auditivă, reflexul de orientare). 5.3. Conduitele nou -născutului. 5.4.Criza vârstei de 1 an.
6. Dezvoltarea psihică a copilului antepreșcolar (1-3 ani)	
UC6. Ilustrarea particularităților dezvoltării psihice a copilului antepreșcolar.	6.1.Aspecte generale ale dezvoltării în copilăria antepreșcolară. 6.2.Specificul activității antepreșcolarului. 6.3.Dezvoltarea comunicării și limbajului. 6.4.Dezvoltarea proceselor cognitive: senzațiile, percepția, reprezentările, memoria,gândirea, imaginația, afectivitatea. 6.5.Particularitățile personalității copilului antepreșcolar. 6.7.Criza independenței la copiii de vârstă antepreșcolară.

VI. Repartizarea orientativă a orelor pe unități de învățare

Nr. crt.	Unități de învățare	Numărul de ore			
		Contact direct			
		Total	Prelegeri	Practică / seminar	Lucrul individual
1.	Psihologia vârstelor ca știință	9	2	2	5
2.	Metodele de cercetare în psihologia vârstelor	9	2	2	5
3.	Legitățile generale ale dezvoltării psihice	9	2	2	5
4.	Dezvoltarea prenatală a copilului	11	3	3	5
5.	Dezvoltarea psihică copilului în primul an de viață	11	3	3	5
6.	Dezvoltarea psihică a copilului antepreșcolar (1-3 ani)	11	3	3	5
	Total	60	15	15	30

VII. Studiu individual ghidat de profesor

Materii pentru studiul individual	Produsul de elaborat	Modalități de evaluare	Termen de realizare
1. Psihologia vârstelor ca știință			
-Listă a savanților care au contribuit la dezvoltarea psihologiei vârstelor ca știință. -Intercorelarea psihologiei vârstelor cu alte ramuri ale științei psihologice. -Ființa umană mai presus decât orice. -Specificul termenului "dezvoltare" din mai multe aspecte.	Studiu de caz Eseu Tabel de sinteză Proiect individual Prezentare grafică Referat Proiect de grup	Susținerea proiectului Argumentarea orală Prezentarea referatului Susținerea proiectului	Săptămâna a 2-3-a

2. Metodele de cercetare în psihologia vârștelor			
-Rezultate ale unor metode de cercetare efectuate de psihologi, la diferite vârște. -Autocunoaștere. Efectuați un test psihologic la psihologul școlar, analizați rezultatele. -Observarea la doi colegi comportamentul afectiv în aprecierea rezultatului învățării de către profesor, înregistrarea și analiza . conform cerințelor de desfășurare a observației ca metodă de cercetare psihologică. -Efectuarea cu doi copii de vârstă preșcolară, „Desenul familiei” Interpretare. Recomandări.	Rezultatele cercetărilor Autoanaliza psihologică Tabel de analiză/de sinteză Lucrare individuală Studiu de caz Eseu Tabel de sinteză Listă de sfaturi	Argumentarea scrisă Evaluarea rezultatelor testului Susținerea , argumentarea rezultatelor Interpretarea rezultatelor	Săptămâna a 4-5-a
3. Legitățile generale ale dezvoltării psihice			
-Recomandări de dezvoltare psihică. -Influența factorilor ereditar, de mediu și educațional în dezvoltarea psihică. -Prezentarea mai multe periodizări de vîrstă, după mai mulți autori. -Recomandări pentru depășirea crizelor de vîrstă. - Efectele activității asupra dezvoltării psihice. -Legile dezvoltării psihice.	Ghid practic Referat Proiect Lucrare individuală Diagrama Cauză-efect Prezentare grafică	Argumentarea orală Susținerea referatului Prezentare orală Przentare scrisă Comunicare Prezentare orală	Săptămâna a 6-a

4.Dezvoltarea prenatală a copilului			
-Prezentarea de ilustrații , ce ar elucida etapele dezvoltării copilului în perioada intrauterină. -Cerințele față de comportamentul, starea fizică și psihică a viitoarei mame. -Ghid de dezvoltare lunară a fătului.	Linia timpului Referat Ghid de dezvoltare embrionară	Prezentarea scrisă Susținerea referatului Interpretarea ghidului	Săptămâna a 7-8-a
5. Dezvoltarea psihică a copilului în primul an de viață			
-Semnificația omului adult apropiat (mama) în viața și dezvoltarea pruncului. -Principalele achiziții pe parcursul primului an de viață. -Analiza comparativă la dezvoltarea copilului în I lună, V lună și XI lună de viață. -Recomandări părinților pentru dezvoltarea eficientă a copilului în primul an de viață.	Eseu Tabel de sinteză Diagrama Wenn Ghid practic	Comunicare Prezentare tabelului Prezentare de diagrame Argumentarea ideilor	Săptămâna a 9-11-a
6.Dezvoltarea psihică a copilului antepreșcolar (1-3 ani)			
-Realizarea posterului cu subiectul: <i>Dezvoltarea psihică a copilului antepreșcolar</i> . -Recomandări pentru crearea unui spațiu educațional, care ar satisface cerințele de dezvoltare psihică a copiilor de vârstă timpurie. -Rolul jucăriilor în dezvoltarea psihică a copilului.	Poster Ghid practic Referat Studiu de caz Eseu Tabel de sinteză	Analiza posterului Argumentarea recomandărilor Prezentarea referatului	Săptămâna a 12-14-a

VIII .Lucrări practice recomandate

1. Ecologia dezvoltării psihice.
2. Efectele televiziunii și internetului asupra sănătății mintale a copilului.
3. Pregătirea psihologică a copilului de școală.
4. Factorii dezvoltării psihice.
5. Condiții pentru o dezvoltare psihică a eficientă a copilului.
6. Dezvoltarea intrauterină a fătului.
7. „Clubul supermamicilor” cele mai importante griji ale unei mămici cu copii până la vârsta școlară.
8. „Clubul supertaticilor” cele mai importante griji ale unui tătic în cele nouă luni de sarcină. Regimul alimentar al viitorului tată.
9. Ghid complet pentru dezvoltarea psihică a copilului de la naștere până la vârsta de 6/7 ani. Proiect.:
Domeniul de dezvoltare. Primul an de viață. Vârsta fragedă. Vârsta preșcolară.
Dezvoltarea sensorio-perceptivă
Dezvoltarea memoriei
Dezvoltarea atenției
Dezvoltarea gândirii
Dezvoltarea limbajului-specificul comunicării
Dezvoltarea personalității
Activitatea dominantă
Dezvoltarea afectivă ș.a

IX. Sugestii metodologice

Unitatea de curs „Psihologia vârstelor I ”este axată pe necesitățile celui ce învață, ceea ce permite ca instruirea să fie accesibilă și eficientă pentru toți elevii. Instruirea este proiectată în așa mod, încât în etapele corespunzătoare învățarea va fi apreciată, și elevilor li se va oferi feedback obiectiv și constructiv. Unitatea de curs are la bază principiile: utilitatea socială a procesului didactic, corelația interdisciplinară, valorificarea informațiilor din activitatea elevilor. Caracteristicile fundamentale ale strategiei didactice utilizate în realizarea conținutului sînt: aplicabilitatea în activitatea practică a achizițiilor, accesibilitatea –adaptarea la necesitățile de formare a elevului sub aspectul nivelului (stilul individual de învățare, potențial, nivel cultural atins, interese și atitudini); adaptarea la specificul formării profesionale (pregătirea profesională, experiența anterioară, organizarea procesului didactic la specialitate) Instruirea se va baza pe o selecție critică a materialelor și resurselor. Materialele de instruire sunt structurate și organizate în formatul adecvat creșterii capacități de învățare a elevilor. Se

va utiliza în procesul predării strategii care să sprijine înțelegerea și reținerea noilor informații. Se va recurge, ori de câte ori este necesar, la cunoașterea sensorială și la gândirea critică, solicitând argumentarea. Se va combina diverse strategii didactice pentru a cuprinde elementele din cât mai multe stiluri de învățare, luându-se în considerație teoria inteligențelor multiple. Prin strategia aplicată se va asigura un echilibru dintre aspectul teoretic și practic al formării competențelor. Specificul formării competențelor în procesul de instruire este oferirea feedback-ului permanent între elevi și profesor, precum și completarea sistematică a portofoliului la disciplină. În realizarea finalităților unității de curs vor fi utilizate preponderent metodele didactice: conversația euristică problematizarea, joc de rol, discuția ghidată, studiul de caz, prezentările PPT, filmulețe documentare și analiza situațiilor concrete. Predarea unității de curs va fi axată pe necesitățile celui care învață, luând în considerație inteligența dominantă și specificul, stilul de învățare a discipolilor. Conținuturile recomandate în prezentul curriculum alcătuiesc axa epistemologia disciplinei predate, esența științei pe care urmează să o cunoască, să o asimileze elevul, de aceea acestea se conformează logicii și coerenței științifice prezentate într-o paradigmă pedagogică acțională. Conform criteriului nivelul învățării se va insista asupra învățării conștiente care rămâne a fi piatra de temelie în învățarea „de-a lungul și de-a latul vieții”. Interactivitatea, ca factor de calitate al învățării completează în mod fundamental și principal, strategiile de învățare specializată, de calificare profesională, pornind de la însușirea limbajului specific și culminând cu modul de a gândi și de a acționa într-un domeniu, pentru demonstrarea performanțelor profesionale, iar învățarea socială va oferi șanse pentru o bună adaptare și inserție comunitară.

Strategia metodologică propusă pentru desfășurarea procesului educațional este reflectată în tabelul de mai jos:

Nr.crt.	Unitatea de conținut	Metode didactice recomandate
1	Psihologia vârstelor ca știință	Metoda Schimbă perechea Discuția dirijată Hărțile conceptuale Metoda R.A.I. Tehnica 3-2-1
2	Metodele de cercetare în psihologia vârstelor	Interviul în trei trepte Creioanele la mijloc Brainstorming-ul Tehnica 6/3/5 (brainwriting-ul) Cubul Metoda Frisco

3	Legitățile generale ale dezvoltării psihice	Știu/Vreau să știu/Am învățat Tehnica ciorchinelui Studiul de caz Harta conceptuală Proiectul în grup
4	Dezvoltarea prenatală a copilului	Autochestionarea Învățarea individuală Comparatie si contrast
5	Dezvoltarea psihică a copilului în primul an de viață	Jigsaw Controversa academica "Bulgare de zapada" Referatul Postere
6	Dezvoltarea psihică a copilului antepreșcolar	Diagrama Venn Studiul de caz Harta conceptuală Știu/Vreau să știu/Am învățat Tehnica ciorchinelui

X. Sugestii de evaluare a competențelor profesionale

Evaluarea este o componentă organică a procesului de învățare care trebuie să se realizeze în mod preponderent ca evaluare continuă, formativă. Orice instrument pentru evaluare se va elabora în baza obiectivelor generale formulate în termeni de competențe. Consecvența și fidelitatea evaluării se va asigura inclusiv prin continuitatea dintre evaluarea inițială, curentă/formativă și cea sumativă. Alternarea celor trei forme de evaluare-orală, scrisă și practică va răspunde necesităților de dezvoltare a inteligențelor multiple. Demersul evaluativ va fi conceput așa încât să apreciem:

- Ce știe elevul, adică dacă poate să definească o noțiune, să identifice niște trăsături,
 - să enumere tipuri, să descrie un fenomen etc. Ce poate să facă studentul, cum aplică cele știute, adică dacă este capabil să caracterizeze;
 - să analizeze, să sintetizeze, să compare etc. Cum poate să integreze cunoștințele și capacitățile în contexte inedite;
 - să argumenteze, generalizeze, deducă concluzii proprii, evalua cât de pertinente sunt extrapolările, transferurile, paralelele făcute etc. În actul de evaluare elevul va fi implicat cu scopul de a facilita procesul de autocunoaștere, autoedificare și autorealizare. La conceperea demersurilor evaluative vom pune în prim plan sarcinile care oferă elevului posibilități multiple de afirmare, de luare a deciziilor, de promovare și producere a valorilor proprii, de respectarea opiniilor și punctelor de

vedere a celuilalt. De asemenea, ca metodă alternativă de evaluare va fi utilizată constituirea portofoliului, pe care elevii îl vor completa cu materialele necesare, în scopul consolidării cunoștințelor lor pe parcursul studierii cursului. Un rol important în procesul de evaluare îi va reveni studiului individual al elevilor, care se va desfășura conform unui grafic stabilit și unei tematici prestabilite prin prezentul curriculum. Nota finală a elevilor se va calcula utilizând o formulă ponderată de calcul, astfel 60% va reprezenta media notelor curente obținute pe parcursul semestrului, iar 40% va constitui nota obținută la examen.

Axarea procesului de învățare-predare-evaluare pe competențe presupune efectuarea evaluării pe parcursul întregului proces de instruire. Evaluarea continuă va fi structurată în evaluări formative și evaluări sumative (finale) ce țin de interpretarea creativă a informațiilor și de capacitatea de a rezolva studiile de caz.

Activitățile de evaluare vor fi orientate spre motivarea elevilor și obținerea unui feedback continuu, fapt ce va permite corectarea operativă a procesului de învățare, stimularea autoevaluării și a evaluării reciproce, evidențierea succeselor, implementarea evaluării selective sau individuale.

Pentru a eficientiza procesele de evaluare, înainte de a demara evaluările, cadrul didactic va aduce la cunoștința elevilor tematica lucrărilor, modul de evaluare (bareme/grile/criterii de notare) și condițiile de realizare a fiecărei evaluări.

Drept suport de produse pentru măsurarea competențelor se vor utiliza:

- suportul de curs;
- documente text cu informații specifice disciplinei;
- scheme elaborate la nivel individual;
- prezentări a lucrurilor de grup.

Produsele recomandate pentru evaluarea nivelului de dezvoltare a competențelor cognitive sunt prezentate în tabelul de mai jos:

Nr. crt.	Produse pentru măsurarea competenței	Criterii de evaluare a produselor
1.	Proiect elaborat	▪ Validitatea proiectului - gradul în care acesta acoperă unitar și coerent, logic și argumentat tema propusă. ▪ Completitudinea proiectului - felul în care au fost evidențiate conexiunile și perspectivele interdisciplinare ale temei, competențele și abilitățile de ordin teoretic și practic și maniera în care acestea servesc conținutului științific. ▪ Elaborarea și structura proiectului - acuratețea, rigoarea și coerența demersului științific, logica și argumentarea ideilor.

		▪ Calitatea materialului folosit in realizarea proiectului, bogăția și varietatea surselor de informare, relevanța și actualitatea acestora, semnificația datelor colectate s.a. ▪ Creativitatea - gradul de noutate pe care-l aduce proiectul in abordarea temei sau în soluționarea problemei.
2.	Referat	▪ Corespunderea referatului temei. ▪ Profunzimea și completitudinea dezvoltării temei. ▪ Adecvarea la conținutul surselor primare. ▪ Coerența și logica expunerii. ▪ Utilizarea dovezilor din sursele consultate. ▪ Gradul de originalitate și de noutate. ▪ Nivelul de erudiție. ▪ Modul de structurare a lucrării. ▪ Justificarea ipotezei legate de tema referatului. ▪ Analiza în detaliu a fiecărei surse de documentare.
3.	Rezumat oral	▪ Expune tematica lucrării în cauză. ▪ Utilizează formulări proprii, fără a distorsiona mesajul lucrării supuse rezumării. ▪ Expunerea orală este concisă și structurată logic. ▪ Folosește un limbaj bogat, adecvat tematicii lucrării în cauză. ▪ Respectarea coeficientului de reducere a textului: 1/3 din textul inițial.
4.	Rezumat scris	▪ Expune tematica lucrării în cauză. ▪ Utilizează formulări proprii, fără a distorsiona mesajul lucrării supuse rezumării. ▪ Textul rezumatului este concis și structurat logic. ▪ Folosește un limbaj bogat, adecvat tematicii lucrării în cauză. ▪ Fidelitatea: înțelegerea esențialului și reproducerea lui, nu trebuie să existe contrasens. ▪ Coerența: rezumatul are o unitate și un sens evidente, lizibile pentru cei care nu cunosc textul sursă. ▪ Progresia logică: înlănțuirea ideilor, prezentarea argumentelor sunt clare și evidente. ▪ Angajamentul autorului, aptitudine critică corect evaluată și transpusă.

		▪ Respectarea modalităților de enunțare a textului sursă: rezumatul este o oglindă micșorată dar fidelă textului sursă. ▪ Muncă pertinentă de reformulare: rezumatul nu este un colaj de citate. ▪ Respectarea coeficientului de reducere a textului: 1/4 din textul inițial. ▪ Stăpânirea normelor sintactice la nivel de prezentare logică a ideilor, frazelor, paragrafelor textului. ▪ Text formatat corect, lizibil. plasarea clară în pagină.
5.	Studiu de caz	▪ Corectitudinea interpretării studiului de caz propus. ▪ Calitatea soluțiilor, ipotezelor propuse, argumentarea acestora. ▪ Corespunderea soluțiilor, ipotezelor propuse pentru rezolvarea adecvată a cazului analizat. ▪ Corectitudinea lingvistică a formulărilor. ▪ Utilizarea adecvată a terminologiei în cauză. ▪ Rezolvarea corectă a problemei, asociate studiului analizat de caz. ▪ Punerea în evidență a subiectului, problematicii și formularea. ▪ Logica sumarului. ▪ Referință la programe. ▪ Completitudinea informației și coerența între subiect și documentele studiate. ▪ Noutatea și valoarea științifică a informației. ▪ Exactitatea rezultatelor și rigoarea probelor. ▪ Capacitatea de analiză și de sinteză a documentelor, adaptarea conținutului. ▪ Originalitatea studiului, a formulării și a realizării. ▪ Personalizarea (să nu fie lucruri copiate). ▪ Aprecierea critică, judecată personală a elevului.

XI. Resursele necesare pentru desfășurarea procesului de studiu

Resursele necesare pentru predarea unității de curs Psihologia vârștelor I sunt:

- Suport de curs la unitatea didactica; literatură de specialitate;
- Portofoliile elevilor; postere, imagini, planșe;proiector.

XII. Resurse didactice recomandate elevilor

Nr. crt.	Denumirea resursei	Locul în care poate fi accesată
1.	BONCHIȘ, Elena. <i>Psihologia copilului</i> , Polirom, 2011. 424 p. ISBN: 978-973-46-2231-3.	BPR „Alecă Donici” din Orhei
2.	BONCHIȘ, Elena. <i>Dezvoltare umană</i> , Editura Imprimeriei de Vest, Oradea, 2000. 249 p. ISBN: 973-9329-77-2.	BPR „Alecă Donici” din Orhei
3.	Cadrul de referință al curriculumului național, ordinul MECC nr. 432 din 29 mai 2017.	Catedra <i>Științe ale Educației</i>
4.	Curriculum național: Învățământul primar/ MECC al RM, Chișinău: Lyceum, 2018. 212 p. ISBN 978-9975-3258-0-6.	Biblioteca Colegiul „Vasile Lupu” din Orhei
5.	CREȚU Tincă, <i>Psihologia vârstelor</i> , Editura Credis, București, 2016. 392 p. ISBN: 978-973-46-6008-7.	Biblioteca Colegiul „Vasile Lupu” din Orhei
6.	MUNTEAN, Ana. <i>Psihologia dezvoltării umane, Ediția a III-a revăzută și adăugată</i> , Iași: Polirom, 2009.	Catedra <i>Științe ale Educației</i>
7.	RACU, Ig., PERJAN C.,. <i>Psihologia dezvoltării și psihologia pedagogică</i> , Univ. Pedagogică de Stat "Ion Creangă", Chișinău, 2007. 160 p. ISBN: 978-9975-48-039-0.	Biblioteca Colegiul „Vasile Lupu” din Orhei
8.	ȘCHIOPU Ursula, <i>Psihologia vârstelor, ciclurile vieții</i> . Editura Didactică și Pedagogică, București, 1997. 508 p. ISBN: 973-30-5798-3.	Biblioteca Colegiul „Vasile Lupu” din Orhei
9.	ZLATE Melu, VERZA Emil, <i>Psihologia vârstelor</i> , Editura Didactică și Pedagogică, București, 1993. 220 p. ISBN: 973-30-3771-0.	Biblioteca Colegiul „Vasile Lupu” din Orhei